

for sig er ønskelig, at Staten kan komme til sine Penge, uden at behøve at maatte gribe til det Middel, at opstige Capitalen. Dette Dilemma, som saaledes baade fra den nye Selveiers og fra Statens Standpunkt maa ansees at være ønskelig, vil kunne naaes ved en hensigtsmæssig Tilføielse til § 5, hvorom det Nærmere vil kunne forbeholdes den Forhandling med Regjeringen, som det antages, at Rigsdagens Udvalg vil gaae ind paa. Under samme Forhandling vil det ligeledes være nødvendigt at tage Hensyn til den fornødne Reservation, som Staten maa gjøre med Hensyn til Udgangen til at kunne indtage visse beqvemt dertil beliggende Bønderjorder til Skov, til at anbringe Veie over Jorderne o. s. v. Ligeledes er det en Selvfølge, at der maa fastsættes som Regel, at, naar en til Selveiebendommen overgaaet Fæstegaard udstyffes, saa vil den Forskrivning, som er meddeelt for Capitalen, forholdsviis gaae over paa de udstyffede Lodder. Den vigtigste Tilføielse, jeg imidlertid troer, der vil være at gjøre ved nærværende Sag, er vistnok den, at der ogsaa bestemmes, at Arvefæsternerne paa Krongodserne skulde efter sædvanlig Betregningsmaade kunne afløse dette deres Arvefæste, saaledes at ogsaa de kunne blive Selveiere (Ja! Ja!). Imedens jeg saaledes har antydet en Udvidelse af det foreliggende Forslag, er der paa den anden Side, kan jeg ikke nægte, opstaaet Tvivl hos Regjeringen, om der ikke maatte være Anledning til at indskrænke Forslagets Omfang til Kronens Godser alene, ligesom jeg ogsaa hidtil hovedsagelig har talt om Krongodset. Jeg maa nemlig ansee det tvivlsomt, om man ikke, ligesom i den Renteløse Periode, rettest maatte begynde med at disponere over det Gods, som mere umiddelbart vedkommer samtlige skatteyndere Børgere, og derimod først, naar eet eller to Aars Erfaring haves om, hvorledes Sagen vil stille sig paa det egentlige Krongods, tage under Overveielse, hvad deraf maatte kunne udvies til det andet Gods, som er at hense under Begrebet Statens Gods. Derfor taler ogsaa, at, naar den Fremgangsmaade, som følges, for Statens Vedkommende giver Anledning til nogen Indtægtsafgang, da har dette ikke saa meget at sige, idet man altid vil

kunne redressere det, og ialfald vil det ifølge Statens hele betydelige finantistelle Stilling ikke være af nogen indgribende Betydning. Hvad derimod de enkelte Stiftelser angaaer, hvis Udgifter i Almindelighed noie ere afsæfede efter deres Indtægter, da stiller Sagen sig der noget forskelligt, og der er vel nogen Anledning til i saa Henseende at være forsigtig; men dette er et Spørgsmaal, som maa forbeholdes en nærmere Drøftelse under den Forhandling med Udvalget, som jeg antager Thinget vil gaae ind paa.

B. Christensen: Efter den Maade, hvorpaa den ærede Finantsminister har imodkommet dette Forslag, vil det være let begribeligt, at jeg ikke kan have meget at anføre til det, jeg allerede har anført; kun maa jeg, for at Sagen ikke strax skal komme i et efter min Overbeviisning mindre rigtigt Lys, tillade mig at bemærke, at jeg, efter min bedste Overbeviisning og efter en mangeaarig Betragtning af Forholdene, ikke paa nogen Maade troer, at det forholder sig, som den ærede Finantsminister, efter hans Calculation, har troet at burde antage, at en Overgang til Selveiebendommen som den her foreslaaede vilde medføre Døffrelser fra Statens Side. Jeg har allerede tilladt mig, netop til Forsvar for dette Forslag, at gjøre gjældende, at jeg ganske vist troer, at det meget mere vil vise sig som en særdeles god finantstiel Operation, og denne min Overbeviisning og dette mit Haab er paa ingen Maade bleven rokket ved det, som den ærede Finantsminister har anført, og hvorved jeg da ogsaa maa bemærke, at han selv har, dersom jeg ikke har misforstaaet ham, lagt Vægt paa, at det af ham angivne Tab var calculatorisk, ligesom han ogsaa har erkjendt, at disse calculatoriske Resultater blive ikke lidet modificerede ved Resultatet af de Momenter i mit Forslag, som han selv opstillede. Men, hvad han, saa forekommer det mig, ikke har lagt behørigt Vægt paa, skjøndt det forekommer mig, at det dog er Factoren, som her maa komme i Betragtning, det er de formindskede Administrationsudgifter og de formede Indtægter, directe og indirecte, for Staten paa den anden Side. Men jeg skal ikke opholde mig derved, fordi en fuldstændig